

SAŽETAK ODLUKE O NEDOPUŠTENOSTI

BARIŞ I DRUGI PROTIV TURSKE ODLUKA VIJEĆA OD 14. PROSINCA 2021. ZAHTJEVI BR. 66828/16, 68492/16, 68886/16 I DR.

Sudjelovanje u štrajku koji nije organizirao sindikat ne uživa zaštitu članka 11. Konvencije

ČINJENICE

Podnositelji zahtjeva, 32 radnika iz dvije turske tvornice, sudjelovali su u štrajku izražavajući nezadovoljstvo zbog uvjeta u kojima se pregovarao kolektivni ugovor sklopljen između sindikata Türk Metal, u koji su bili učlanjeni podnositelji zahtjeva, i MESS-a, sindikata njihovog poslodavca. Štrajk nije službeno pokrenuo ni organizirao sindikat, već velik broj radnika koji su odlučili napustiti sindikat Türk Metal i pridružiti se sindikatu Birleşik Metal İş. Po povratku na posao, 50 radnika, uključujući i podnositelje zahtjeva, dobilo je otkaz s obrazloženjem da su izostali s posla bez dopuštenja ili opravdanja. Otpušteni radnici pokrenuli su sporove pred nadležnim radnim sudovima, tvrdeći da je njihov otkaz bio neopravdan i da je predstavljao povredu njihovih sindikalnih prava, posebice prava na štrajk. Radni sudovi presudili su u njihovu korist, no Kasacijski sud je usvojio žalbu poslodavca i ukinuo presude radnih sudova. Taj sud je istaknuo da akcija radnika nije bila usmjerena protiv poslodavca i uvjeta rada, već protiv sindikata koji je sklopio kolektivni ugovor. Prosvjed u kojem su radnici sudjelovali nije bio zakonski štrajk te je s obzirom na trajanje i broj radnika koji su u njemu sudjelovali, nanio nerazmjernu štetu poslodavcu. Turski Ustavni sud proglasio je ustavne tužbe podnositelja zahtjeva očigledno neosnovanima.

PRIGOVORI

Pozivajući se na članak 11. Konvencije, podnositelji zahtjeva prigovorili su da je njihovo otpuštanje zbog sudjelovanja u štrajku predstavljalo povredu njihove slobode okupljanja i udruživanja.

OCJENA ESLJP-a

U ovom predmetu ESLJP je trebao ocijeniti je li sudjelovanje u neslužbenoj industrijskoj akciji koju nije organizirao sindikat, zaštićeno člankom 11. Konvencije.

Pravo na udruživanje uključuje sljedeće bitne elemente: pravo osnovati sindikat ili mu pristupiti, zabranu sklapanja ugovora uvjetovanih članstvom u sindikatu, pravo sindikata da nastoji uvjeriti poslodavca da sasluša što ima reći u ime svojih članova i pravo na kolektivno

pregovaranje s poslodavcem (*Demir i Baykara protiv Turske* [VV], st. 145. i 154.). Državama je ostavljen izbor sredstava kojima će omogućiti ostvarivanje tih prava, a Konvencija samo zahtijeva da zakonodavstvo omogući sindikatima, na načine koji nisu u suprotnosti s člankom 11., da se bore za obranu interesa njihovih članova (*Tek Gıda İş Sendikası protiv Turske*, st. 32.).

Pravo na štrajk predstavlja jedno od najvažnijih instrumenata sindikata za zaštitu radničkih interesa njihovih članova (*Hrvatski liječnički sindikat protiv Hrvatske*, st. 49.) To pravo nije apsolutno te može biti ograničeno nacionalnim zakonodavstvom (*Enerji Yapı-Yol Sen protiv Turske*, stavak 32.). Kada je riječ o štrajku koji ne vodi sindikat, već članovi tog sindikata ili nečlanovi, stav ESLJP-a je da takav štrajk ne uživa zaštitu članka 11. (*Association of Academics v. Iceland*, st. 24.-27.). Drugim riječima, štrajk je u načelu zaštićen člankom 11. samo ako ga organiziraju sindikati.

I prema praksi Europskog odbora za socijalna prava, pravo na štrajk zadržano je za sindikate što je u skladu je s člankom 6. stavkom 4. Europske socijalne povelje¹, pod uvjetom da osnivanje sindikata ne podliježe pretjeranim formalnostima.

U ovom predmetu radni sudovi presudili su u korist podnositelja zahtjeva utvrdivši da su oni otpušteni zbog svojih sindikalnih aktivnosti iako su štrajk organizirali na miran način prosvjedujući zbog nepostojanja stvarnog prava da organiziraju ili se učlane u sindikat po svom izboru.

Međutim, po žalbi poslodavca, Kasacijski sud je ukinuo ove presude i odbio tužbe podnositelja zahtjeva, utvrdivši da je razlog za njihovo otpuštanje bio nezakonit prestanak rada tijekom prosvjeda protiv kolektivnog ugovora koji je već bio sklopljen sa sindikatom. Dakle, nije se radio o štrajku koji je proizašao zbog prijepora u tijeku pregovora za sklapanje kolektivnog ugovora. Kasacijski sud je također primijetio da nekolicina radnika koji su tvrdili da su prosvjedovali zbog loših radnih uvjeta, nisu naveli o kojim je uvjetima riječ.

Turski Ustavni sud je zaključio da predmetnu akciju nije bilo moguće tretirati kao sindikalnu aktivnost budući da ju nije organizirao sindikat i budući da su neki radnici tijekom štrajka istupili iz spornog sindikata i pristupili drugom sindikatu. Ustavni sud je istaknuo da je pravo

¹ Čl. 6. st. 4. Europske socijalne povelje glasi:

S ciljem osiguranja djelotvornog ostvarivanja prava na kolektivno ugovaranje, države potpisnice se obvezuju:

- 1. promicati zajedničke pregovore između radnika i poslodavaca;*
- 2. promicati, gdje je potrebno i primjereno, mehanizme za dobrovoljne pregovore između poslodavaca ili udruga poslodavaca i udruga radnika, radi reguliranja uvjeta zapošljavanja po kolektivnim ugovorima;*
- 3. promicati uspostavu i korištenje odgovarajućih mehanizama za mirenje i dobrovoljnu arbitražu za rješavanje radnih sporova; i prepoznati:*
- 4. pravo radnika i poslodavaca na kolektivno djelovanje u slučajevima sukoba interesa, uključujući pravo na štrajk, uz poštovanje obveza koje eventualno proizlaze iz ranije sklopljenih kolektivnih ugovora.*

na štrajk dio prava na udruživanje, ali kako prosvjed u ovom predmetu nije bio proveden u okviru sindikalnog organiziranja, nije se moglo smatrati da je otkazom ugovora o radu podnositelja zahtjeva povrijeđeno njihovo pravo na štrajk.

Poslodavac je kao razlog za otpuštanje podnositelja zahtjeva naveo izostanak s posla bez dopuštenja ili opravdanja, a ne članstvo ili nečlanstvo u određenom sindikatu. Osim toga, ni sami podnositelji zahtjeva nisu tvrdili da se njihov otkaz temeljio na činjenici da su odlučili napustiti svoj sindikat i pristupiti drugom, već na činjenici da su sudjelovali u štrajku. Dakle, pitanje jesu li podnositelji zahtjeva imali pravo napustiti jedan sindikat i pridružiti se drugom nije bilo sporno u ovom predmetu.

Sami podnositelji zahtjeva priznali su da nisu slijedili proceduru propisanu domaćim pravom za provođenje kolektivne akcije koju organizira sindikat.

Slijedom toga, a s obzirom da podnositelji nisu bili otpušteni zbog sudjelovanja u štrajku koji je organizirao sindikat, ni zbog ostvarivanja profesionalnih prava u sklopu sindikalnih aktivnosti, ni zbog napuštanja određenog sindikata ili odluke da mu se neće pridružiti, oni nisu mogli tvrditi da im je povrijeđeno pravo na slobodu udruživanja zaštićeno člankom 11. Konvencije.

Stoga je ESLJP njihov zahtjev proglasio nedopuštenim kao nespojiv *ratione materiae* s odredbama Konvencije.

Ovaj sažetak izradio je Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava. Sažetak ne predstavlja službeni dokument Europskog suda za ljudska prava te ne obvezuje taj Sud.

© Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava.